

שבתתנו

הדה"נ	מוצ"ש	ר"ת
7:12	8:29	9:04
7:28	8:32	9:01
7:20	8:33	9:02
7:25	8:29	8:59
8:09	9:20	9:41
8:50	10:35	10:32

עלון שבועי להנחלת נועם כבוד השבת וקדושתה

זכר לעתיד לבוא

רחצה הבאה בעבירה

השבוע התקבל מכתב למערכת, מיהודי יקר הכותב בכאב, כי יצא לו מספר פעמים להגיע לבית הטבילה והרחצה בימי שישי בשעה מאוחרת סמוך לכניסת השבת, והשתתה במקום עד לאחר השקיעה, וראה כי ישנם יהודים חרדים לדבר ה', הנכשלים בשעה זו מבלי משיש, ובעת שעולים מהרחצה עומדים ומסרקים את פאות ראשם וזקנם, על אף שכבר נכנסה השבת, והדבר אסור באיסור גמור.

כותב המכתב עורר על כך, שישנם הטועים וסוברים שישנה דרך המותרת לסרק שערות במסרק בשבת, וטועים הם בכך, לפי שאין כל היתר לסרק שערות בשבת במסרק.

אכן, ברצוננו להוסיף, כי אם אכן רואים את יהודים המקפידים על קלה כבחמורה, הנכשלים מבלי משיש בשעה זו בחילולי שבת רח"ל, הרי שהדבר מראה לנו עד כמה החובה גדולה לסיים את כל ההכנות לשבת זמן רב יותר קודם כניסת השבת, וזאת כדי לא להגיע למכשול חלילה בכניסת השבת.

כביכול עם בורא העולם. כך הם סעודות השבת.

דברי ה"תורת חיים" הנפלאים הללו, נמצאים במסכת עירובין (דף י"ט), ובדבריו מוסיף ה"תורת חיים" עוד על הדברים האמורים, כי כשאדם מכין את עצמו לשבת בראשית, צריך הוא להכין את עצמו כפי שהנשמות מתכוננות ליום שכולו שבת לעתיד לבוא. וחכמינו זכרונם לברכה אמרו שלפני שהנשמות מגיעות לגן עדן, עוברות הם לרחוץ בנהר דינור המוכך את כל הנשמות מפגמי העבירות, שהרי אין צדיק בארץ שיעשה טוב ולא יחטא. וכך חייב הו"ל שכל אדם צריך להכין את עצמו לפני השבת ברחיצה במים חמים להעביר את הזוהמא, זכר לרחיצת הנשמות לפני עולם הבא הרוחצות בנהר דינור הרוותח. ומוסיף וכותב ה"תורת חיים",

שכשם שבעולם הבא, אחרי הרחיצה, הוא פושט ממנו בגדי חול, והיינו הגוף - שהוא מלבוש לנשמה בעולם הזה, ולובש בגדי שבת, והיינו מלבוש רוחני העשוי לו מהמצוות והמעשים הטובים שעשה בעולם הזה. כך גם בעולם הזה, חייב אדם לפשוט את בגדי החול, וללבוש את בגדי השבת. דומנו וחוששנו, שקשה להגדיר את הרחיצה בחוף הים בימי שישי אחר הצהריים, כרמז להכנה לעולם הבא. ההיפך הוא הנכון, הרחיצה בימי שישי מסמלת את ההיטהרות וההזדככות מכל ענייני החומר, כהכנה לקראת שבת המסמל את עולם הנשמות שבו יושבים ונהנים מזיו השכינה.

שכתב על כך, כי מנהג זה תמוה לרבים, מה ראו לעשות בשבת זכרון למן, הרי המן לא ירד בשבת, ומה פשר הדבר שעושים זכר למן דווקא בזמן בו לא ירד מן.

וכותב ה"תוספות שבת" כי מה נמלצו על כך אמרי שפר של בעל ה"תורת חיים" (לרבי אברהם חיים שור בעל ה"צאן קדשים", מגדולי דורו לפני 400 שנה) שבדבריו נותן ביאור לפשר מנהג האכילה המזכיר אכילת מן, ובו אף מביא את כל ענייני האכילה של סעודות השבת.

וכך כותב ה"תורת חיים", כי כל שבת ושבת הוא דוגמת שבת שלעתיד לבוא שהוא יום שכולו שבת, כלומר יום השבת הוא מעין עולם הבא, ולפיכך עושים אנו כמה דברים בשבת שדוגמתם יהיה לעתיד לבוא בעולם הבא.

לכן אוכלים אנו בשר ודגים בסעודות השבת, שהם דוגמת שור הבר והלויתן שיהיו לעתיד לבוא. מקדשים אנו על היין, שהוא מזכיר את היין המשומר בענביו לצדיקים לעתיד לבוא [כפי שלמדו לא מכבר בדף היומי בסנהדרין דף צ"ט]. ולפיכך אוכלים אנו מאכלים זכר למן, לפי שאמרו חז"ל שלעתיד לבוא ישחקו מן לצדיקים, וזכר למן שיהיה לעתיד לבוא אוכלים אנו מאכלים זכר למן.

עד כאן מצטט ה"ביאור הלכה" דברי ה"תורת חיים".

דברים מרגשים ומרוממים במיוחד, כשהושבים על כך שאנחנו אוכלים בשר ודגים ושותים יין בשבת, זה לא סתם אכילת בשר ודגים ושתיית יין טוב, אלא זה בא להזכיר לנו את סעודת הצדיקים בגן עדן המסובים

בשבוע שעבר עסקנו במדור זה בחשיבותם של סעודות השבת, וקיום עונג השבת שבהם, כשאליהם נלוים זמירות השבת ודברי התורה המושמעים על שולחן השבת בכל בתי ישראל באשר הם.

ברצוננו בשבוע זה להמשיך לעסוק באותו נושא, ולהאירו מזוית נוספת.

דבר ידוע הוא, כי סעודות השבת ראוי להם שתהיינה סעודות המלוות בדגים ובבשר, ובפשוטם של דברים הטעם הוא פשוט, משום שהם המאכלים המשובחים ביותר, ובהם מתייחדת עונג השבת.

אולם, כפי שבכל דבר ודבר שבתורה הקדושה, הכלול מפשט ומרמז ומדרוש ומסוד, אף ענין זה של מיני המזון המרכיבים את סעודות השבת, דברים רבים נדרשו בהם על ידי הקדמונים גדולי הדורות.

וברצוננו לצטט דברים שמעתיק ה"ביאור הלכה", מהספר "תוספות שבת".

הנושא עוסק במנהג שהביא הרמ"א (סימן רמ"ב) בשם הראשונים, שנהגו לאכול בליל שבת סוג מאכל הנקרא "פשטיד"א", המורכב מבצק הממולא בבשר שומני, וטעם אכילתו הוא זכר למן שהיה מכוסה למעלה ולמטה, ואף במאכל זה מכוסה הבשר בתוך העיסה המכסה מלמעלה ומלמטה. הרמ"א עצמו אמנם כתב על כך שלא ראה שחוששים למנהג זה, אך המשנה ברורה העתיק מספר שיירי כנסת הגדולה, שבמקומותינו המנהג לאכלו.

על דברים אלה מביא ה"ביאור הלכה" את דברי ה"תוספות שבת"

לשון חכמים

צריך לבקש צרכי תבשיל בירקות ותבלין וכיוצא בהן לתבל הקדרה ולמתקה, כל אחד כפי רצונו וטעם חיכו שיאכל מאכלו לתיאבון. ואף על פי שאין דרכו בחול ליתן פלפלין וכיוצא לתוך התבשיל, בשבת צריך להכין כל מה שדרך אדם חשוב רגיל להכין תבשילו כדי שיצא מוטעם וריחו נודף, וזהו ענין גדול לאכילה, קטן הכמות ורב האיכות, והשבח יותר על ההוצאה, הילכך כל אדם צריך להזהר בו ולהביא לביתו תיקוני התבשיל וכל צרכיו, בלי שישאלו לו אנשי ביתו.

וצריך לקנות פירות או מיני מתיקה לקנות סעודה כל אחד כפי ערכו והשגתו, ואף על פי שאין דרכו בכך בחול, יתנהג בשבת כשר וחשוב ואפילו כבני מלכים אם יוכל, וכל המוסיף מוסיפין לו, כי אין ערך וקצבה לעונג שבת, אלא יעשה כל אדם כל הבא בידו לענג עצמו ובני ביתו עם עניים קרובים אליו...

סדר היום, הנהגת יום השישי

פניני הלכה

שאלה: האם יש ענין לאפות חלות בבית לכבוד שבת, או שיכולים לכתחילה לקנות מהחלות שבחנות ובמאפיות שנאפו במיוחד לכבוד שבת?

תשובה: הרמ"א בספרו ה"דרכי משה" ובהגותו בשולחן ערוך כתב, כי נהגו ללוש בערב שבת בצק בשיעור חלה כדי לעשות מהם לחמים לכבוד שבת. ובדבריו שבדרכי משה הביא לכך מקור מהירושלמי. והמגן אברהם אף כתב שיש לזה ראייה מהגמרא בבבלי במסכת תענית שהיו רגילים לאפות בכל ערב שבת. הביאור הלכה אף מוסיף, כי יש לכך מקור מהתורה שצריכים לאפות בערב שבת לכבוד שבת, כפי שנאמר "והיה ביום השישי והכינו... את אשר תאפו אפו". בסוף דבריו מתאונן המשנה ברורה, כי בעונותינו הרבים היום יש המשביתים את המנהג ולוקחים מהאופה, ואין עושים כראוי, כי מקטינים בזה מכבוד השבת. לאור זאת, ראוי להבין, כיצד אכן בזמננו נוהגים רבים וגם טובים לקנות חלות מהמאפיות לכבוד השבת, ואין מקפידים דווקא לאפות בבית.

התשובה היא, כי בזמננו זכינו, וברוב תפוצות ישראל, אף המאפיות אופות את החלות במיוחד לכבוד השבת, כך שקניית החלות הטרויות בימי שישי, גם הם יש בהם כבוד השבת.

אכן, יש נקודה נוספת שלפיה יש ענין לאפות חלות לכד בבית, שכן המשנה ברורה מבאר את הדברים, שיש בדבר זה שני עניינים, א' שהלישה והאפיה הוא מכלל כבוד שבת ויום טוב, ב' יש בזה טעם כדי לקיים מצות חלה, לפי שהאשה גרמה לאבד את אדם הראשון הנקרא "חלתו של עולם" שנברא בערב שבת. מטעם זה, אשה האופה בשיעור שישי בו כדי להפריש חלה, יש בכך ענין גדול. אך מטעם כבוד השבת, יכולים אף לכתחילה לקנות את החלות בחנות ובמאפיות.

אמרת השבת

"מעין עולם הבא יום שבת מנוחה, כל המתענגים בה יזכו לרוב שמחה"

זמירות שבת, זמר 'מה ידידות'

ביאר בספר **אבני שהם**, שכל אדם מישראל, צריך לחשוב בכל יום ובכל שעה חשבון הנפש איך הוא עומד במעלות הקדושה ותורה ומצוות. אך אדם יכול להטעות את עצמו בקלות ולחשוב שכבר קנה לעצמו איזה שלימות, ובאמת עדיין הוא מרוחק מזה. והבחינה לדעת אם הוא באמת עומד במעלות הקדושה הוא ביום השבת, כיון שחז"ל אמרו (ברכות נד, ב) ששבת הוא מעין עולם הבא ואחד חלקי ששים מעולם הבא, ואם כן כל כמה שנוסף באדם שלימות המביאו לחיי עולם הבא, כפי ערך זה כן צריך הוא לחוש טעם קדושה בשבת, ואם אינו מרגיש טעם קדושה בשבת, סימן הוא הדבר שגם בשלימות נפשו עדיין חסר לו.

וזהו כוונת הפייטן, 'מעין עולם הבא יום שבת מנוחה', אי לכך, 'כל המתענג בה' ומרגיש בעצמו את עונג השבת, 'יזכה לרוב שמחה' מרוב טוב הצפון לצדיקים בעולם הבא.

פרשת השבת

הוא יתחטא בו ביום השלישי וביום השביעי יתקר ואם לא יתחטא ביום השלישי וביום השביעי לא יתקר: (ש, יב)

כתב השל"ה הקדוש, כי יש בזה הפסוק רמז גדול, כי אף בזמן שאין אפר פרה, יוכל אדם לטהר את עצמו כשדבק בהתמדת התורה ולומד ומלמד על מנת לשמור ולעשות ולקיים, וכבר אמרו רבותינו ז"ל כי יומו של הקדוש ברוך הוא אלף שנים, וכונתם כי הימים אשר היו בתחילת היצירה שברא השם יתברך שבעת ימי בראשית רומזים לשבעת אלפים שנה, ואלף אחד שהעולם חרב הוא רומז לעולם שכולו שבת, שכל יום מהימים האלה רמז לאלף שנה, כפי שהאריך בזה הרמב"ן בפרשת בראשית (ב, ג).

והנה התורה נתנה באלף השלישי שהוא יום השלישי, והמתחטא ביום השלישי, כלומר שמתחטא ומטהר את עצמו בתורה הנתנת ביום השלישי, אזי ביום השביעי יטהר, כי אז תגמור טהרתו בעולם הבא, שהוא יום השבת - יום שכולו שבת. ואם חס ושלום לא יתחטא ביום השלישי, אזי ביום השביעי לא יטהר, כי מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת.

ובספר **באר מים חיים** כתב לרמזו, כי יום השלישי ירמוז על התורה הקדושה הנקראת תורה משולשת (כמו שאמרו בשבת פח, א) ויום השביעי מרמז על יום השבת, ואם בשני הדברים האלה הוא מתחטא ומטהר, אז ודאי יטהר.

מעשה לשבת

הכתבים שנשארו הוכיחו

בני המשפחה כמוכן מאליו, צייתו לדברים, והשאירו את כל רכושם הדל עמו עלו ממעמקי השאול, הפקר לחסדי השוטרים ועובדי הנמל המפנים את האניה ואת כל תכולתה. אך בתו הקטנה של הגרי"ז ביקשה רשות ליטול עמה תכשיט כל שהוא שהיה ברשותה, כמוזכרת מאמה שנשארה בעיר בריסק שנכבשה על ידי הנאצים ימח שמם וזכרם, והתחננה ואמרה לפני אביה, שהרי לא נשאר לה כלום מאמה מלבד תכשיט זה היקר ללבה מאוד.

האניה שהפליגה מנמל אודיסה שבאוקראינה לכיוון נמל חיפה בשנת תש"א, נשאה עמה מטען אנושי רב ערך, וזכתה להיות שותף בהצלחתם מעמק הבכא מאירופה הבוררת של גדולי עולם, ביניהם היו הגרי"ז מבריסק ששמו נישא ברעדה בפי אלפי לומדי התורה ובני הישיבות, וכן רבי אליעזר יהודה פינקל ראש ישיבת מיר המעטירה, ועוד.

האניה הזו עברה מסע ארוך, ארוך יותר מהמתוכנן, וכך אירע שבאמצע הדרך אזל מלאי המזון שהיה ברשותם של הרבנים הגדולים, אותם הביאו מביתם, אוכל נקי ומהודר בתכלית הכשרות.

האחראי על תזונת נוסעי האניה חש בכך כי הרבנים החשובים הללו אינם אוכלים מהמזון המוגש באניה, ובאחד הימים הרגיש כי מלאי המזון שברשותם אוזל והולך, אותו אחראי הבין כנראה כי מניעת האכילה שלהם הוא מטעמי כשרות ודת, לפיכך ניגש הוא לפני הגרי"ז מבריסק וסיפר לו כי במחסן האניה ישנם כלים חדשים שעדיין לא השתמשו בהם, וכי הוא יכול להכין עבור הרב ופמלייתו מאכלים מירקות בלבד, מהם יוכלו לאכול ללא כל חשש.

ואכן, הגרי"ז נענה בשמחה להצעה, ועד מהרה שלח עם האחראי את אחד הבחורים ששהו באותה עת בספינה, הוא רבי שמחה הכהן קפלן זצ"ל, שלימים כיהן כרבה של צפת, כדי שהוא

יבעיר את האש מתחת לסירים, כדי שלא יהיה בהם חשש בישול עכו"ם חלילה.

כשראה האחראי ששלחו עמו בחור ישיבה, אמר לבחור "בוודאי נשלחת עמי מחשש לבישול עכו"ם, אך אין צורך לכך, הנני יהודי כשר..."

כך המשיכו בהפלגה זו ימים על ימים, עד שביום שישי אחר הצהריים הטילה האניה עוגן בשערי נמל חיפה.

אדהכי והכי, כשסידרו ובדקו את כל הנוסעים, השמש כבר עמדה בשיפולי הרקיע המערבי נושקת לקו האופק בו הים נפגש עם השמים, והגרי"ז מודיע לבני ביתו ובני לויתו, כי על אף שעדיין רואים את השמש בשמים, הרי שמבחינתו כבר שבת, היות והשמש עומדת לשקוע בכל רגע, ולפיכך מורה הוא לכל בני ביתו להשאיר את כל החפצים באניה, והכל יישאר כאן כהפקר.

אמר לה הגרי"ז: ראי בתי, אני משאיר כאן באניה אף את הכתבים של אבי - הוא הגרי"ח מבריסק, והם הכתבים בכל חלקי התורה, שחלק מהם אותם הגיה וניפה וסידר עשרות פעמים, כבר נדפסו והאירו את העולם בדרך הלימוד הייחודית ובעמקות המיוחדת, וחלקם נותר ספון וטמון בכתב ידו הקדוש - והרי ידעת בתי, הוסיף ואמר לה האב הגדול, כמה מסרתי את נפשי על הוצאת הכתבים. אך השבת היא מעל הכל, ולא אכנס לשום ספק ספיקא של חילול שבת חלילה, גם לא בעד הוצאת הכתבים היקרים הללו.

כאשר שמעה זאת הבת, שידעה והבינה אל נכון את יקרת ערך הכתבים הקדושים הללו, נחה דעתה, היא הבינה שאם הכתבים נשארים שם, הרי שבאמת אי אפשר לקחת שום דבר.

זכריהם הם זכרונם

ה"לב שמחה" מגור - רבי שמחה בונים אלטר זצוק"ל - ז' תמוז תשנ"ב

ידוע היה האדמו"ר הלב שמחה מגור זצ"ל, באמרותיו הקצרות והחריפות שהיו מספקות חומר לימוד מעמיק להמוני החסידים ששתו בצמא את דבריו הקדושים. לעתים היה אומר מלה אחת או שתיים, וחשובי החסידים, בהם גאונים ותלמידי חכמים מופלגים, ישבו ופיענחו את רמזותיו עד לכדי קונטרסים שלמים לבאר משפט קצר אחד, שמוצאו בו עמקות גאונית וחדושים מופלאים.

באחד השנים באחד מימי חודש אב, הפטיר האדמו"ר הלב שמחה והזכיר את הפסוק בפרשתנו "הוא יתחטא בו ביום השלישי וביום השביעי יטהר", והוסיף על כך במילים ספורות - 'כפי שהוא יתחטא ביום השלישי, כך יטהר ממילא ביום השבת, כמעשהו בחול כך מעשהו בשבת'.

אמר על כך ברבות הימים אחיו האדמו"ר ה"פני מנחם" מגור זצ"ל שמילא את מקומו, והיה זה ביום השנה הראשון לפטירתו שחל בשבת, כי בוודאי לא היה כוונת הלב שמחה להשוות את העבודה של ימות החול לעבודה בשבתות, אלא כוונתו היה לומר שכפי רוב עבודתו בעבודת ה' בימי החול, כך ישיג הוא בשבת את עבודת ה' בדרגה מהורה יותר.

